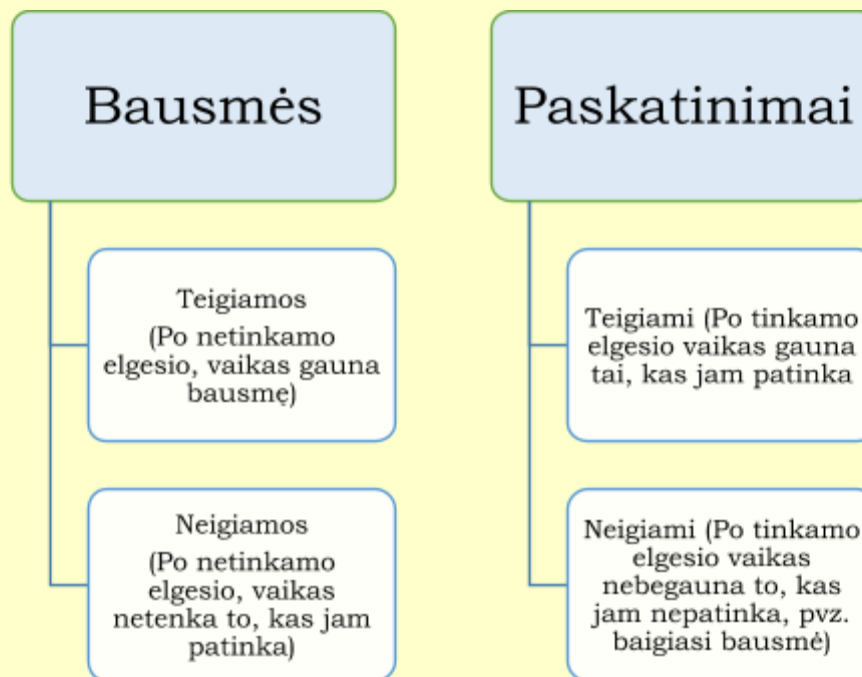

Paskatinimai ir bausmės

Kiekvieną dieną giriame arba baudžiame savo vaikus. Tačiau ar žinome kaip tinkamai tai daryti?

Susipažinkime su tuo, kokių rūšių būna bausmės ir paskatinimai bei kuris iš jų yra geriausias siekiant koreguoti netinkamą vaiko elgesį.

Teigiama bausmė – tai kai vaikas pasielgęs netinkamai gauna bausmę.

Teigiamos bausmės pavyzdys: vaikas kiša rašiklį į elektros lizdą, suaugęs šūkteli nustoti ir stumteli vaiką šalin. Šiuo atveju matome, kad vaiko elgesys kelia pavojų sau, o suaugęs suteikia jam nemalonų stimulą (pastūmimą, šūktelėjimą).

Manoma, kad bausmių vaikams taikyti nederėtų, jos pateisinamos tik tuomet, kai vaikas savo elgesiu kelia pavojų sau arba kitiems. Šios rūšies bausmių reikia kiek įmanoma vengti ir naudoti tik kraštutiniais atvejais. Jos vaikui suteikia neigiamą emocinį foną, gąsdina, neparodo tinkamo elgesio pavyzdžio.

Neigiama bausmė – tai kai po netinkamo elgesio vaikas netenka to, kas jam patinka.

Pavyzdžiui, jei vaikas išmėto savo flomasterius ir jų nesusirenka net tėvams kelis kart paprašius, flomasteriai atsiduria šiukšlių dėžėje (netenka flomasterių). Jei vaikas pakvietus valgyti neina, vėliau valgys atšalusį maistą (neteks galimybės valgyti šiltą maistą).

Šis bausmės tipas gali būti naudojamas ugdant vaikus, tačiau juo nereikėtų piktnaudžiauti. Įgyvendinamas neigiamas bausmes suaugęs žmogus turi bent du kartus išpėti vaiką apie galimas pasekmes. Šis metodas dažnai būna taikomas kaip natūrali pasekmė vaikui elgiantis netinkamai. Vaikas pasielgęs netinkamai patiria nemalonias emocijas, tačiau supranta, kodėl taip įvyko.

Neigiamas paskatinimas – tai kai vaikas atgauna prarastas privilegijas už gerą elgesį.

Pavyzdžiui, jei vaikas susitvarko visus žaislus, atgauna flomasterius, kuriuos anksčiau buvo išmėtęs ir kuriuos mama buvo atėmusi.

Suaugusiems naudojant šį metodą svarbu neduoti per didelių užduočių, neturėti neadekvačių amžiui netinkamų lūkesčių. Būtų nesąžininga, jei norėdamas atgauti flomasterius vaikas turėtų sutvarkyti visus namus. Tai būtų per didelė užduotis vaikui, kurios neverta atlikti dėl flomasterių.

Šis paskatinimas – puikus būdas parodyti vaikams koks elgesys yra siektinas, už tai jie gauna malonų dalyką, kurį buvo praradę. Taip vaikui nekykla neigiamų emocijų, vaikas mokosi, koks elgesys yra tinkamas, mokosi derėtis su suaugusiuoju.

Teigiamas paskatinimas – tai kai vaikas pasielgęs tinkamai gauna paskatinimą.

Pavyzdžiui, kai vaikas įdeda šuneliui édalo, mama jį pagiria. Kai vaikas savaite tinkamai elgiasi darželyje – gauna dovanų žaisliuką ar su tėvais nueina į kiną.

Šis paskatinimas yra pats geriausias būdas ugdyti vaikų tinkamą elgesį. Už tinkamą elgesį vaikas gauna "prizą", tai jį motyvuoja ir toliau elgtis gerai, nekyla jokių neigiamų emocijų.

Parengė: Aušra Orševskienė

Vilniaus L/d "Puriena"

2020